

Enric Querol Coll
filòleg

A començaments del segle XVII el bandolerisme era el principal problema d'ordre públic a Catalunya. A les Terres de l'Ebre, el coll de Balaguer o els anomenats Hostalets —actualment Sant Joan del Pas— eren llocs infestats de bandolers. L'existència d'amplies àrees despoblades o amb poblament estacional, i lluny de l'abast del veguer, com ara el Delta, el Port o la serra de Cardó, constituïa un refugi perfecte per als criminals.

Som a dimarts, 10 de maig de 1622, i Salvador Tarrós, propietari d'un pou de neu als peus de la mola de Catí, està dormint a la seva caseta vora el pou. A mitjanit el desperta Climent, un mosso francès que treballa per a ell i que dorm al corral dels matxos. Segons Climent, un home, que l'esperava a la porta del corral mateix, li vol parlar. L'home, que portava un barret ample i un "papafigo", és a dir, una mena de passamun-

tanyes —mal senyal— el convida a anar amb ell a la font del Bisbe, prop del pou. Allí troben tres homes més que, pel parlar, Tarrós intueix que són valencians, dos d'ells, i l'altre català. Tots porten pedrenyals, o pistoles de canó llarg, de quatre pams, dos pistolets cadascú i, dos d'ells, daga de dos pams de llarg. Tarrós va deure pensar que la sort estava tirada i que no havien sortit bons daus.

Dit i fet. Els bandolers li exigeixen el pagament de 400 lliures, però Tarrós només disposa de pa i vi per oferir-los. S'acorda que el mosso vagi cap a Tortosa a demanar els diners a l'esposa de Tarrós, mentre aquest queda retingut com a ostatge. Climent recull els diners —finalment es va acordar el pagament de 100 lliures pel rescat— i el dimecres a les quatre de la matinada surt cap al Port, on arriba a les deu del matí, cavalcant un matxo. Amb els diners a la butxaca o al sarró, que tant hi fa per al cas, els bandolers es fan escàpols. Busca qui t'ha pegat, com diu la dita. A Tarrós només li queda denunciar el cas a la Paeria, cort de justícia local, que va engegar una investigació, gràcies a la qual coneixem aquest cas.

Un detall d'aquesta història no m'encaixava, per ignorància: el lloc avui dia conegut com *els pous de la Neu* es troba, al meu parer, a l'encreuament de la carretera que

s'endinsa al Port amb la que puja a Caro, i no a la mola de Catí, col·loquialment, *la Mola*. Comentant el cas amb Toni Cardona, traductor i filòleg finíssim, habitant del Port des de fa vint-i-tres anys, em ratifica que el pou de neu esmentat al procés judicial es troba, efectivament, als peus de la Mola i prop la font del Bisbe, i m'hi acompanya, amablement. La construcció, mig enderrocada però encara imponent, rep avui el nom de *pou de neu d'en Pau*. Dins seu, en l'ombriu, entre falagueres, creix un magnífic exemplar d'auró, amb dos colls que s'han hagut d'allargassar en busca de llum. Dono notícia dels arbres a Rafel Balada i Toni Fuster, ampostins, savi naturalista de renom, el primer i grandíssim coneixedor de racons i indrets del Port el segon. Fuster baixa al peu de l'auró fent un ràpel i entre els dos prenen les mesures pertinents. Els colls fan més de dos metres de soca cadascun i una alçada de gairebé 13 m.

És un racó meravellós, amb l'afegit de ser un espai viscut i amb història, que ens parla de l'economia i la societat de fa 400 anys. Seria clamar al desert demanar que aquest pou de neu fos restaurat i condicionat per ser visitat i contextualitzat. Qui sap. Quan visiteu el pou, penseu en la mala nit que van passar Salvador Tarrós i el

mosso Climent.

1. Informació extreta del procés "La Paeria contra los que han composat a m^o Sal-

vador Tarrós, mercader, en lo Port de la present ciutat. 1622" (Arxiu Comarcal del Baix Ebre. Fons Ajuntament de Tortosa, reg. 1480).

EL DIBUIX DE LA SETMANA

per Jokin Moya

MANUEL... DIGUES LA PRIMERA COSA QUE ET VINGUI AL CAP?

By jokin
THO DIEN ELS PETITS CORSARIS